

Dr. Gulyás Klára (THE)

MAGUKAT ROMÁNAK VALLÓ, PEDAGÓGIAI VÉGZETTSÉGGEL RENDELKEZŐK ÉRTELMISÉGI SZEREPEI ÉS IDENTITÁSA

Kulcsszavak: roma értelmiség, szerepvállalás, interpretatív antropológia

Az előadás a magukat romának valló pedagógiai végzettséggel rendelkezők értelmiségi szerepvállalására és identitására, különösen a hátrányos helyzetű és/vagy roma/cigány gyermekek oktatási hátránykompenzációjában betöltött szerepeinek bemutatására vállalkozik. A vizsgált probléma kutatása során a kulturális antropológiai és neveléstudományi megközelítések együttes alkalmazására került sor.

Amellett, hogy a mai társadalompolitikai folyamatokat tekintve is érdemes külön foglalkozni a roma/cigány diplomások társadalmi szereplehetőségeivel és azok kulturális gyökerű

jelenségeivel, a kérdéskörnek kiemelt neveléstudományi aspektusai vannak. Ugyanis a mai oktatás legsúlyosabb kérdéseinek egyike a hátrányos helyzetű és többségében roma/cigány

tanulók iskolai lemorzsolódása, hátránykompenzációjának sikertelensége és az egyre nagyobb arányban megjelenő szegregált köznevelési intézmények száma. Annak ellenére, hogy a politikai elitek elváráshorizontján hangsúlyosan jelenítik meg a „roma értelmiségiek” szerepét a társadalmi felzárkózás és az oktatási integráció folyamatában, nem állnak rendelkezésre olyan szisztematikus vizsgálatok, amelyek pontos képet adnának nézeteikről, pedagógiai elveikről, identitásuk összetevőiről és értelmiségi szerepfelfogásukról, így nem ítéltető meg ennek a tevékenységnek a társadalmi hatékonysága sem.

A kutatás jelentőségét az adja, hogy a magyarországi cigányokra vonatkozó vizsgálatok az elmúlt 20-25 évben elsősorban a cigányság társadalmi struktúrában elfoglalt helyét vizsgálták. Azok a romák/cigányok, akik a társadalmi mobilitás csekély lehetőségével mégis élni tudtak, és így kikerültek a szociálisan depriváltak köréből, a legtöbb esetben kiestek a társadalomkutatások fókuszából. Bár a 2000-es évek után a „roma értelmiségiekre” vonatkozó magyarországi kutatások egyre komolyabb szakmai eredményeket tudnak felmutatni, azonban a kvantitatív és kvalitatív eljárások együttes alkalmazása nem jellemezte ezeket a megközelítésmódokat, azok elsődlegesen egy speciális, szűk csoportra vonatkoztatott interjú vizsgálatok voltak.

A vizsgált probléma elemzése során az interpretatív antropológia elméletére támaszkodtam. A Clifford Geertz nevéhez kötődő irányzat azt mondja, hogy a kultúra az értelmezésen keresztül létezik, de ezeket az értelmezéseket nem a kutató állítja elő, hanem az adott kultúra „bennszülöttei” hozzák létre. Jelen vizsgálat esetében a magukat romának valló pedagógusok hoznak létre értelmezéseket az értelmiségiek szerepeivel kapcsolatban és a saját értelmiségi szerepeiket illetően.
